

ਜੁਮੇ ਦਾ ਖੁਤਬਾ

ਮਿਤੀ: 4 ਮੁਹੱਰਮ-ਉਲ-ਹਰਾਮ 1448 ਹਿਜਰੀ | ਮੁਤਾਬਿਕ: 19 ਜੂਨ 2026 ਈਸਵੀ

ਵਫ਼ਾਤ (ਅੰਤ) ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਨਵੇਂ ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਸੀਹਤਾਂ (ਉਪਦੇਸ਼)

ਸਾਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅੱਲ੍ਹਾ ਲਈ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਬੇਹੱਦ ਪਾਕ (ਪਵਿੱਤਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੇ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਇਬਾਦਤ (ਪੂਜਾ) ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ (ਸਾਂਝੀਦਾਰ) ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਹੱਰਮ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਣਾਇਆ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਬੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸੱਲੱਲੂਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ - ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ) ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ (ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ) ਹਨ, ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਰਦਾਰ, ਚੰਦਵੀਂ ਰਾਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮੋਹਰ (ਆਖਰੀ ਨਬੀ) ਹਨ।

ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਆਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਬਾ (ਸਾਥੀਆਂ) 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਨੇਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਿਮਤਾਂ, ਸਲਾਮਤੀ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਵੇ (ਬਰਸਾਉਂਦਾ ਰਹੇ), ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਉਜਾਲੇ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਹਮਦ ਅਤੇ ਸਲਾਤ (ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਦੁਰੂਦ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ:

ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੰਦਿਓ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਤਕਵੇ (ਡਰ) ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਵਸੀਅਤ (ਤਾਕੀਦ) ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਵਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਰਕਤ ਵਾਲੀ ਪੁੰਜੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਤੇਹਫ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ [النور: 52]

"ਜੋ ਵੀ ਅੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ, ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਡਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਤਕਵਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੇ (ਧਾਰਨ ਕਰੇ), ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।" (ਸੂਰਹ ਅਨ-ਨੂਰ: 52)

ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਗੱਲ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ (ਕੁਰਆਨ) ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ (ਦੀਨ ਵਿੱਚ) ਨਵੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਨਵੀਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਬਿਦਅਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਬਿਦਅਤ ਗੁਮਰਾਹੀ ਹੈ।

ਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵੇ!

ਮੁਸਲਿਮ ਉੱਮਾਹ (ਸਮਾਜ) ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਸਾਲ ਦਾ ਸੂਰਜ ਆਪਣੇ ਤਮਾਮ (ਸਾਰੇ) ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਲ ਇਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਮਾਲ (ਕਰਮਾਂ) ਦਾ ਸੱਚਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਹੈ!! ਲੇਕਿਨ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਇਨਸਾਨ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਵਕਤ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹੋਏ ਪਲਾਂ ਤੋਂ ਨਸੀਹਤ ਪਾਵੇ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਅਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ [القمر: 4]

"ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ (ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ) ਰੋਕਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਮਾਨ ਹੈ।"
(ਸੂਰਹ ਅਲ-ਕਮਰ: 4)

ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵੇ!

ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚੌਦਾਂ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ (ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ) ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹਸਤੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਤਫਾ (ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਦੀ ਹਿਜਰਤ (ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਮਦੀਨਾ ਪ੍ਰਵਾਸ) ਦੀ ਮਹਾਨ ਘਟਨਾ ਪੇਸ਼ ਆਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਫ਼ ਹੋਈਆਂ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿਜਰਤ ਮੁਸਲਿਮ ਉੱਮਾਹ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਉਹ ਚਸ਼ਮਾ ਬਣ ਗਈ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਕਾਰ (ਸਨਮਾਨ) ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਮੁਬਾਰਕ ਹਿਜਰਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਬਰ, ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਤਲਬ ਸਮਝ ਸਕੀਏ।

ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਨਬੀ (ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਨੇ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੱਕਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੋਮ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹਿਕਮਤ (ਸਿਆਣਪ) ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਦੀਨ (ਇਸਲਾਮ) ਦੀ ਦਾਵਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ

ਪੈਗ਼ਾਮ (ਸੰਦੇਸ਼) ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਆਪ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਫ਼ਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ੁਮਰਾਹ ਕਰਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਗੱਲ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਗਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਰਸੂਲ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਕਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਉਲਟ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ:

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتَكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ [الأنفال: 30]

"(ਹੇ ਨਬੀ! ਉਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਵਤਨ ਤੋਂ) ਕੱਢ ਦੇਣ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਤਦਬੀਰ (ਯੋਜਨਾ) ਫ਼ਰਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਦਬੀਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਅੰਫ਼ਾਲ: 30)

ਜਦੋਂ ਜ਼ੁਲਮ-ਓ-ਸਿਤਮ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨਬੀ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਨੂੰ ਮਦੀਨਾ ਮੁਨੱਵਰਾ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਉੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ, ਮੁਸਰਿਕਾਂ (ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕਾਂ) ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਹੋ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਉਣ।

ਚੁਣਾਖੇ (ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ) ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਹਿਜਰਤ ਉਮੀਦ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਿਰਨ, ਜਿੱਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹਾਜਿਰ ਸਹਾਬਾ (ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ) ਦੀ ਵਿਜੇਤਾ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮੱਕਾ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਣੀ।

ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ:

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَيَّ مَعَادٍ [القصص: 85]

"ਹੇ ਨਬੀ! ਜਿਸ (ਅੱਲ੍ਹਾ) ਨੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ (ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਨੂੰ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ (ਮੱਕਾ) ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਕਸਸ: 85)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਆਪ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤੰਗੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਿਜਰਤ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ (ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ/ਬੁਰਾਈ) ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਮੋੜ ਬਣੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਤਾਕਤ, ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋਈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا [الإسراء: 81]

"ਆਪ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ ਹੱਕ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਤਿਲ (ਝੂਠ/ਬੁਰਾਈ) ਮਿਟ ਗਿਆ, ਯਕੀਨਨ ਬਾਤਿਲ ਮਿਟਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਇਸਰਾ: 81)

ਹੇ ਤੇਹੀਦ (ਰੱਬ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ) ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਓ!

ਹਿਜਰਤ-ਏ-ਨਬਵੀ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਅਤੇ ਮੋਅਜਜ਼ਾਤ (ਚਮਤਕਾਰਾਂ) 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਤੇਹੀਦ, ਪੱਕੇ ਈਮਾਨ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਵੱਲ ਪਰਤਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਰਸੂਲ ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ:

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ [الذاريات: 50]

"ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਵੱਲ ਦੌੜ ਕੇ ਆਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।" (ਸੂਰਹ ਅਜ਼-ਜ਼ਾਰੀਆਤ: 50)

ਚੁਣਾਖੇ (ਇਸ ਲਈ) ਹਿਜਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ:

ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ: ਜਿਸਮਾਨੀ ਹਿਜਰਤ;

ਜੇ ਕਿ ਸ਼ਿਰਕ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਮਾਜ਼, ਜਕਾਤ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਦਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਉਸ ਵਕਤ ਮੋਮਿਨ (ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ) ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ-ਓ-ਯਕੀਨ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਆਲਾ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ:

وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا [النساء: 100]

"ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਕਲੇ, ਫਿਰ (ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ) ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਜਰ (ਫਲ) ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਵੱਡਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।" (ਸੂਰਹ ਅਨ-ਨਿਸਾ: 100)

ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖ਼ੁਤਬੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਲ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਹਦਾਇਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਰਬੀ ਹਦੀਸ ਅਤੇ ਕਥਨਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਖ਼ੁਤਬੇ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਹਿੱਸਾ

ਦੂਸਰੀ ਕਿਸਮ: ਕਲਬੀ (ਦਿਲ ਦੀ) ਹਿਜਰਤ;

ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਵੱਲ ਉਸ ਦੀ ਤੋਹੀਦ (ਇਕਸਾਰਤਾ) ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ (ਖੁਸ਼ੀ) ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੁਣਾਖੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ) ਨਬੀ ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ:

«الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ»

"ਮੁਹਾਜ਼ਿਰ (ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ) ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ।" [ਇਸ ਹਦੀਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਬੁਖ਼ਾਰੀ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਿਨ ਅਮਰ ਰਜ਼ੀਅੱਲ੍ਹਾ ਅਨਹੂਮਾ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ]।

ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਇਹ ਹਿਜਰਤ ਈਮਾਨ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਬੁਨਿਆਦ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਕਤ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ।

ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਹਾਬਾ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦੀ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਮਹਾਨਤਾ) ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਚੁਣਾਖੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਹਿਜਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਲਈ ਕੈਲੰਡਰ (ਹਿਜਰੀ ਸੰਮਤ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਲਈ ਇਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਵਕਤ ਮੁਕਰਰ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਕੀਤਾ; ਤਾਂ ਕਿ ਉੱਮਾਹ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਸਭਿਆਚਾਰ) ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ 'ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ (ਮਾਣ) ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਕ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੰਦਿਓ! ਇਸ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਤੈਬਾ (ਖ਼ਿਮਾ) ਕਰੋ, ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਪਰਤਦੇ ਹੋਏ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅੰਜ਼ਾਮ (ਨਤੀਜੇ), ਪੱਕੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲਵੋ।

ਉਸ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਸਮ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਬੀ ਮੁਹੰਮਦ (ਸੱਲੱਲ੍ਹਾਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ! ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੀਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਮਰਤਬਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅੱਲ੍ਹਾ ਵੱਲ ਪਰਤ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲੇ।

ਅਮੀਰ-ਉਲ-ਮੋਮਿਨੀਨ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਖ਼ਤਾਬ ਰਜ਼ੀਅੱਲ੍ਹਾ ਅਨਹੂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

«إِنَّا قَوْمٌ أَعَزَّنَا اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، فَهَمَّا نَطْلُبُ الْعِزَّةَ بِغَيْرِ مَا أَعَزَّنَا اللَّهُ بِهِ أَذَلَّنَا اللَّهُ»

"ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ੀ, ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਸਾਨੂੰ ਜਲੀਲ (ਖੁਆਰ) ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।" [ਇਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਹਾਕਿਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਸਤਦਰਕ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਮਾ ਅਲਬਾਨੀ ਨੇ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ]।

ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ! ਸਾਡੇ ਆਖਰੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਬਣਾ ਦੇ, ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਉਮਰ ਬਣਾ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਛਾ ਦਿਨ ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਣਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਹੀ ਉਹ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਇਆ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੁਰਆਨ-ਏ-ਮਜੀਦ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ (ਸਿਆਣਪ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਤੋਂ ਤੈਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਖ਼ੁਤਬਾ

ਸਭ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਲਈ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਅੰਜ਼ਾਮ (ਨਤੀਜਾ) ਅੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ (ਸਾਂਝੀਦਾਰ) ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਹੁਕਮ ਗ਼ਾਲਿਬ (ਹਾਵੀ) ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਬੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰਦਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸੱਲੱਲੂਹੁ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਅਤੇ ਖ਼ੂਬੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਆਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਾਬਾ (ਸਾਥੀਆਂ) 'ਤੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਲਾਮਤੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਪਾਏ।

ਹਮਦ ਅਤੇ ਸਲਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ:

ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੰਦਿਓ! ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਡਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਤਕਵਾ (ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ) ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਮਦਦ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਸਵਰਦੇ ਹਨ, ਇਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਤਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵੇ!

ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਅਲਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜੋ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਨ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਹ ਉਹ ਵਕਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਅਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਰਸੂਲ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈਹਿਸਸਲਾਮ - ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ) ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਫ਼ਿਰਐਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸਮੇਤ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡੁਬੇ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਮਿਲ ਗਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਬਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਲੰਬੇ ਵਕਤ ਤੱਕ ਰਹਿਣ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਮਦਦ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਜ਼ਾਮ ਅੱਛਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਸਜ਼ਾ) ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਕੜੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਹਜ਼ਰਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਆਸ਼ੂਰਾ ਦਾ ਦਿਨ (10 ਮੁਹਰਰਮ), ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ! ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਅਲਾ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ:

{إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ} [ق: 37]

"ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ (ਜਾਗਦਾ ਹੋਇਆ) ਦਿਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਵੱਜੋ (ਧਿਆਨ) ਨਾਲ ਕੰਨ ਲਗਾ ਕੇ ਗੱਲ ਸੁਣੇ।" (ਸੂਰਹ ਕਾਫ਼: 37)

ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵੇ!

ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 'ਮੁਹਰਰਮ' ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ (ਨੇਕ) ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸਤਹਬ (ਚੰਗਾ/ਪਸੰਦੀਦਾ) ਹੈ। ਚੁਣਾਖੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਹੁਰੈਰਾ ਰਜ਼ੀਅਲ੍ਹਾ ਅਨਹੂ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

«أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ» [أَخْرَجَهُ مُسْلِم]

"ਰਮਜ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਅਫ਼ਜ਼ਲ (ਉੱਤਮ) ਰੋਜ਼ਾ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੁਹੱਰਰਮ ਦਾ ਹੈ।" [ਇਸ ਹਦੀਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ]।

ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਤਰੀਕ (ਆਸ਼ੂਰਾ) ਦਾ ਰੋਜ਼ਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਕਫ਼ਾਰਾ (ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ) ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਕਤਾਦਾ ਰਜ਼ੀਅੱਲ੍ਹਾ ਅਨਹੂ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਤੋਂ ਆਸ਼ੂਰਾ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

«أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ» [أَخْرَجَهُ مُسْلِم]

"ਮੈਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।" [ਇਸ ਹਦੀਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ]।

ਅਤੇ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੇ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ (ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ) ਦੀ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ (ਵੱਖਰੇਵਾਂ) ਕਰਨ ਅਤੇ ਖ਼ੈਰ-ਓ-ਸਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ; ਚੁਣਾਖੇ ਆਪ ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

«لَنْ بَقِيتُ إِلَى قَابِلٍ لِأَصُومَنَّ التَّاسِعَ» [أَخْرَجَهُ مُسْلِم]

"ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨੌਵੀਂ ਤਰੀਕ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾ ਵੀ ਰੱਖਾਂਗਾ।" [ਇਸ ਹਦੀਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਨੇ ਅੱਬਾਸ ਰਜ਼ੀਅੱਲ੍ਹਾ ਅਨਹੂਮਾ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ]।

ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕੋ! ਆਪਣੇ ਨਬੀ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) ਦੀ ਦਾਵਤ 'ਤੇ ਲੱਬੈਕ ਕਰੋ (ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੋ), ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਚਾਹੁਣ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ (ਨੌ ਅਤੇ ਦਸ ਮੁਹੱਰਰਮ) ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅਮਲ (ਕਾਰਜ), ਲੇਕਿਨ ਇਸ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਅਜਰ-ਓ-ਸਵਾਬ (ਫ਼ਲ) ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਕਲਮੰਦ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਕੀਆਂ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਗ਼ਨੀਮਤ (ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ) ਜਾਣੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ, ਇਬਾਦਤ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਰੇ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ—ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਵੇ—ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅਜਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਆਮਾਲ (ਕਰਮਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ; ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਫ਼ਜ਼ਲ, ਉੱਚੇ ਮੁਕਾਮ ਤੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਸਾਫ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਰੋਸ਼ਨ ਖ਼ੂਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਬੀ ਕਰੀਮ (ਸੱਲੱਲੂਹੂ ਅਲੈਹੀ ਵਸੱਲਮ) 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਰੂਦ-ਓ-ਸਲਾਮ ਭੇਜਣਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤਹ (ਇਸ ਲਈ) ਉਸ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

{إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا} [الأحزاب: 56]

"ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਬੀ 'ਤੇ ਦੁਰੂਦ ਭੇਜਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੁਰੂਦ ਭੇਜੋ ਅਤੇ ਖ਼ੁਬ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਅਹਜ਼ਾਬ: 56)

ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ! ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਹਾਬਾ 'ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ। ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ! ਤਮਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਹੇ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਆਜ਼ਮਾਇਸ਼ (ਪ੍ਰੀਖਿਆ), ਮਹਾਮਾਰੀ, ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਦੂਰ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇ।

ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ (ਬਰਕਤਾਂ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਬਾਂ (ਸਜ਼ਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਫ਼ਸ (ਮਨ) ਨੂੰ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇ, ਤੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਪਾਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਲਾਈ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਤ (ਪ੍ਰਲੋਕ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਲਾਈ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਜ਼ਖ਼ (ਨਰਕ) ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ।

ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ! ਕੁਵੈਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਰੱਖ। ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਓ-ਇਤਮੀਨਾਨ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ। ਹੇ ਅੱਲ੍ਹਾ! ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ (ਸ਼ਾਸਕ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਲੀ-ਅਹਦ (ਯੁਵਰਾਜ) ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਤੇਫ਼ੀਕ (ਸਮਰੱਥਾ) ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਤਕਵੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਮਾਇਲ (ਪ੍ਰੇਰਿਤ) ਕਰ।

ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਖ਼ਰੀ ਪੁਕਾਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਲਈ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਤਮਾਮ ਜਹਾਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ।

ਖ਼ੁਤਬਾ-ਏ-ਜੁਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ